

TARIM VE ORMAN BAKANLIĐI

DOĐA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĐÜ

JEOTERMAL ENERJİ SANTRAL (JES) PROJELERİ DEĞERLENDİRME FORMATI

Projeye ilişkin hazırlanacak ÇED Raporunda aŐađıdaki hususlarla ilgili çalışmaların yapılması gerekmektedir:

1. Proje alanı ve etki alanı üzerinde kapsamlı bir arazi çalıŐması yapılarak fauna ve flora türlerinin belirlenmesi, türlerin Türkçe ve bilimsel adlarının, endemizm durumunun, nispi bolluk derecelerinin, IUCN ve Bern Sözleşmesi kapsamındaki statülerinin, tehlike (VU, EN, CR ve lokal endemik) kategorilerinin ve uluslararası anlaşmalarla (Bern Sözleşmesi vb.) koruma altına alınan türlerin tablo halinde verilmesi, (Bkz. Tablo.1)
2. Endemik ve lokal endemik türler ile tehlike (VU, EN, CR) altındaki türlerin harita üzerinde koordinatlarıyla verilmesi ve türlerin yayılım alanlarının fotoğrafları ile birlikte sunulması,
3. Faaliyetin, proje alanında bulunan bölgesel/lokal endemik, VU (hassas/zarar görebilir), EN (tehlike altında), CR (kritik derecede tehlike altında) olan türler ile hassas habitatlar üzerindeki olası etkilerinin ortaya koyulması,
4. Tespit edilen tür, habitat ve ekosistemler için risk-etki-tedbir matrisinin oluşturularak inŐaat ve işletme aşaması için ayrı ayrı yorumlanması, (Bkz. Tablo.2)
5. Faunanın elemanlarının morfolojileri, biyolojik ve ekolojik özellikleri dikkate alınarak beslenme, yuvalama ve üreme alanları ve habitat gereksinimlerinin belirlenmesi,
6. Faaliyet alanı yakınında koruma statüsü olan alanlar varsa mesafelerin harita üzerinde gösterilmesi,
7. Proje alanını ve yakın çevresini temsil eden resimlerin raporda yer alması ve proje alanında yapılmakta olan faaliyetlerin değerlendirilmesi (yerleşim, madencilik, sanayi, tarım, vb.),
8. Faaliyet alanı ve çevresinde hidrolojik ve jeolojik yapıda jeotermal faaliyetinden kaynaklanacak ekolojik değişimlerin belirlenerek değerlendirilmesi ve alınması düşünölen mühendislik tedbirlerinin açıklanması,
9. Alandaki jeomorfolojik yapılar ve jeoçeŐitlilik unsurlarının faaliyetten etkilenme seviyesinin değerlendirilmesi ve alınması düşünölen mühendislik tedbirlerinin açıklanması,
10. Gerek işletme ve gerekse inŐaat aşamasında akarsu, göl ile akar veya kuru derelere zarar verilmeyeceğinin ÇED Raporunda belirtilmesi,

11. Proje için kaç adet reenjeksiyon kuyusunun açılacağı ve Reenjeksiyon çalışmaları sırasında soğuksu akiferlerine deşarj yapılmaması ve soğuksu akiferlerine fiziksel ve kimyasal zarar verilmeyeceğinin ÇED Raporunda belirtilmesi,
12. Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'ne uyulması ve yörede bulunan tüm akarsu, göl ile akar veya kuru derelere herhangi bir deşarj işleminin gerçekleştirilmeyeceğinin ÇED Raporunda belirtilmesi gerekmektedir.

Yukarıda sayılan çalışmaların; yeterli arazi deneyimi bulunan hidrojeoloji, flora ve omurgalı hayvanlar (tercihen karasal memeliler) konusunda tecrübeli fauna/ekoloji/yaban hayatı uzmanı tarafından gerçekleştirilecektir.

Çalışmaları gerçekleştirecek uzmanların özgeçmişlerinin ve çalışma yaptıkları dönemlerin raporda yer alması gerekmektedir.

Genel Müdürlükçe, projenin özellikleri çerçevesinde ihtiyaç duyulması halinde farklı disiplinlerden uzmanların çalışma grubunda yer almasını ÇED sürecinde talep edilebilir.

Tablo 1: Flora-Fauna İçin Örnek Tür Tablosu

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN Kategorileri	BERN Sözleşmesi	TOB tarafından Koruma Altına Alınan Yaban Hayvanı Türleri	Endemizm	Nispi Bolluk Derecesi	Tespit Şekli

Tablo 2: Örnek Risk-Etki-Tedbir Matrisi

Risk	Etki	Etki Büyüklüğü (düşük-orta-yüksek)	Önleyici/Azaltıcı Tedbir
Toz oluşumu sebebiyle	Fotosentez, solunum, boşaltım, terleme gibi	Yüksek	Toz kaynaklarının perdelenmesi, branda vb

bitkilerin gözeneklerinin kapanması	yaşamsal fonksiyonların zarar görmesi		materyaller ile kapatılması, Spreyleme
Tıraşlama/kesim sebebiyle yuva ve yavru bireylerin zarar görmesi	Üreme başarısının düşmesine bağlı türün popülasyonunun azalması	Yüksek	Tıraşlama faaliyetlerinin uzman bir biyolog eşliğinde ve kontrolünde gerçekleştirilmesi, Her tür ağaç kesiminden önce kontroller yapılarak bu türlerin yuvasının bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi, Yuva ya da yavruya rastlanırsa yavrulara el teması olmaksızın uygun yöntemlerle en yakın ağaca veya uygun habitata yuva nakli yapılması, vb.